

Regeringens proposition

1983/84: 13

om ändring i brandlagen (1974: 80);

beslutad den 15 september 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

ANDERS THUNBORG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den nuvarande befogenheten för regeringen att besluta om ersättning av statsmedel till kommuner för kostnad för räddningstjänst delegeras till statens brandnämnd.

Förslag till

Lag om ändring i brandlagen (1974:80)

Härigenom föreskrivs att 21 § brandlagen (1974:80) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*21 §¹

Kommun är berättigad till ersättning av statsmedel för kostnad för

1. räddningstjänst med anledning av oljeutflöde till havs eller i kustvattnen, Vänern, Mälaren, Göta älv, Trollhätte kanal eller Södertälje kanal,

2. sanering av oljeskada som har uppstått till följd av utflöde som avses under 1.

Ersättning enligt första stycket utgår endast för den del av kostnaden som överstiger ett av regeringen fastställt belopp.

Kommun är vidare berättigad till ersättning av statsmedel för kostnad för räddningstjänst vid annat nödläge efter vad regeringen i varje särskilt fall bestämmer.

Kommun är berättigad till ersättning av statsmedel för kostnad för

1. räddningstjänst med anledning av oljeutflöde till havs eller i kustvattnen, Vänern, Mälaren, Göta älv, Trollhätte kanal eller Södertälje kanal,

2. sanering av oljeskada som har uppstått till följd av utflöde som avses under 1,

3. räddningstjänst vid annat nödläge.

Ersättning utgår endast för den del av kostnaden som överstiger en självrisk. Självrisken beräknas enligt grunder som regeringen fastställer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

¹ Senaste lydelse 1979: 404.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-09-15

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Gustafsson, Leijon, Peterson, Rainer, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Thunborg.

Föredragande: statsrådet Thunborg

Proposition om ändring i brandlagen (1974: 80)

---

1 Inledning

Med räddningstjänst förstås enligt 1 § brandlagen (1974: 80, ändrad senast 1980: 427) verksamhet vid brand, oljeutflöde, ras, översvämning eller annat nödläge, s. k. allmän räddningstjänst. Verksamheten syftar till att avvärja eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Varje kommun svarar enligt 2 § brandlagen för räddningstjänsten i kommunen. Kommunerna är emellertid inte ansvariga för bekämpning av olja eller annat som är skadligt till havs eller i kustvattnen, Vänern eller Mälaren. Denna uppgift ankommer på tullverkets kustbevakning.

Enligt 21 § första stycket brandlagen är en kommun berättigad till ersättning av statsmedel för kostnad för räddningstjänst med anledning av oljeutflöde till havs eller i kustvattnen, Vänern, Mälaren, Göta älv, Trollhätte kanal eller Södertälje kanal. Också kostnad för sanering av oljeskada som har uppstått till följd av sådant utflöde ersätts. Enligt 6 § förordningen (1974: 411, ändrad senast 1979: 406) om ersättning för deltagande i räddningstjänst m. m. prövas frågan om ersättning till kommunen av statens brandnämnd. Brandnämndens beslut kan överklagas till kammarrätten genom besvär.

Enligt 21 § tredje stycket brandlagen har en kommun vidare rätt till ersättning av statsmedel för kostnaderna för räddningstjänst vid andra nödlägen efter vad regeringen i varje särskilt fall bestämmer. Ersättningen utgår vid nödlägen som har medfört särskilt höga räddningstjänstkostnader. Riksdagen (prop. 1980/81: 116, CU 38, rskr 376) har fastställt följande riktlinjer för utgivandet av ersättning i sådana fall. Avgörande för om ersättning skall utgå är dels kommunens kostnader i absoluta tal, dels kostnadernas storlek i förhållande till kommunens ekonomiska förutsätt-

ningar. Vid bedömningen av de ekonomiska förutsättningarna skall betydelse tillmätas det sammanlagda skatteunderlaget som står till kommunens förfogande för att täcka nettokostnaderna för den kommunala verksamheten. Utöver taxerat skatteunderlag ingår tillskott av skatteunderlag enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag. Däremot ingår inte i underlaget det extra skatteutjämningsbidrag som en kommun kan ha fått. Som en allmän princip skall gälla att en kommun skall kunna få ersättning för kostnader som överstiger en gräns om två öre per skattekrona. Principen utgör ett riktmärke vid bedömningen av ersättningens storlek. Frågan om ersättning prövas från fall till fall under hänsynstagande till samtliga föreliggande omständigheter.

Regeringen har följt den allmänna principen i samtliga fall som hittills har avgjorts enligt riksdagens beslut om riktlinjer. Regeringens beslut om ersättning grundas på yttranden från statens brandnämnd som granskar kommunernas ersättningskrav. Beräkningen av ersättningen till kommunerna görs på det taxerade skatteunderlaget för kommunen året före det år då kostnaderna har uppkommit.

2 Föredragandens överväganden

Det är en allmän strävan att delegera beslutsbefogenheten i förvaltningsärenden från regeringen till förvaltningsmyndigheter eller kommuner. I fråga om ersättning till kommuner enligt 21 § tredje stycket brandlagen gäller som allmän princip att ersättning betalas för kostnader som överstiger en självrisk som är satt till två öre per skattekrona.

Enligt min mening bör beslutsbefogenheten i fråga om ersättning till kommuner enligt nuvarande 21 § tredje stycket brandlagen delegeras till en förvaltningsmyndighet. Detta innebär som jag ser det en förenkling av handläggningen och att kommunerna kan få sin ersättning snabbare än f. n. Den förvaltningsmyndighet som ligger närmast till hands att ha uppgiften är antingen statens brandnämnd eller länsstyrelsen. Med hänsyn till att det är ett begränsat antal ersättningsärenden som prövas varje år och till kravet på en enhetlig tillämpning bör en central myndighet anlitas. Uppgiften att besluta om ersättning bör alltså ligga på brandnämnden. Den föreslagna förändringen kan inte anses medföra någon ökad arbetsbörda för nämnden. Delegationen av beslutsbefogenheten medför att 21 § brandlagen måste ändras.

I sällsynta fall, t. ex. om en kommun under ett år haft flera räddningstjänstingripanden med kostnader överstigande självrisken, kan det finnas skäl att frånga den allmänna principen och ersätta kommunen även för självrisken. Sådana ärenden får liksom hittills prövas av regeringen.

Brandnämndens beslut om ersättning enligt nuvarande 21 § tredje stycket brandlagen bör kunna överklagas hos regeringen genom besvär.

Jag avser att återkomma till regeringen med förslag om en förordning som kan ersätta förordningen (1974: 411) om ersättning för deltagande i räddningstjänst m. m. sedan riksdagen har tagit ställning till förslaget om ändring av 21 § brandlagen.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom försvarsdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i brandlagen (1974: 80).

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslaget.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

